

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Jugoslovansko bojišče.

Stvari na Srbskem zanimajo vse liste. Kolikor se da sedaj videti, zmagal je v Belgradu bivši vojni minister oberst Protić, ki je knezu prigovarjal, naj ne napoveduje vojne, ker Srbija nij dovolj pripravljena. Ristićevo ministerstvo je hotelo udariti, kakor brž bi bile potrebne priprave gotove. Torej je moralo odstopiti, ko je knez sam 4. t. m. v skupščino prišel in razložil pri zaprtih vratih, zakaj vojna s Turki nij mogoča. Kakor je videti, je večino prepričal, momentanno. Da bi bil Ristića intriganta imenoval, to so najbrž fabule nemških in magjarskih listov.

Ker je dva dni prej padel tudi turški vojni minister Hussein-Avni-paša, kateri je bil močno bojevit in je bil pri volji, sam vojno s Srbijo začeti, ter je moral prostor narediti miroljubnemu Mahmud-paši, na katerega ima ruski poslanik Ignatiev velik vpliv, sodi se sploh, da za vsem tiči Rusija. Njej je ves vstanek prezgodaj prišel, tudi ona nij še pripravljena, z vojno reševati iztočno pitanje. Za to je potiskala v Belgradu, in Cetinji in Carigradu, in kakor (včasih oficijoznim dunajskim glasom služeči) „Wien. Tagbl.“ piše, razdelila je Rusija darove: Črnogora bode smela prosto barkati v luki Antivarske, Srbija dobi železo zvezo z železnico, Rumunija dobi luko v Črnem morji, raji pak hoče Rusija za zdaj neke „reforme“ in polajšanje od Turkov dobiti, celó solastnik judovske „N. Fr. Pr.“ jud baron Hirsch, zidalec turške železnice, dobi nekaj, — le Avstrija prazna odide!

Ali je sedaj konec vstanka? vpraša glasilo hrvatske narodne stranke, „Obzor“, in odgovarja z: **ne!** Če Srbija

nij še pripravljena, naj se pripravlja čez dolgo zimo. Hercegovci in Bošnjaki puške ne bosta položila, turškim obljubam ne verjela. Ves svet se mora čuditi, koliko in kakega posla so vstajniki do sedaj zadali Turškej, ki ima velike vojske, Krupove kanone, puške straguše, a oni nič nimajo, kot junaško srce, v katerem gori sveti ogenj za svobodo. Kdo more lažje prezimiti, Hercegovci ali Turčin? Nihče se nij nadejal vstanku, nihče ga nij pripravljaj. Zima je dolga in bodo bratje pripravili, kar dosedaj nijso mogli. In Evropa bode potem z drugim očesom na nje gledala, na njihovo junaštvo in mučeniško kri, za križ prelito. Vstrajati treba!

Belgradski „Istok“, ki nam je včeraj došel, piše v članku: „Značaj vstanka bosensko-hercegovinskega bilo bi uže odveč razsvetljevati; posebno zdaj, ko so izslanci diplomacije dobili precizne odgovore vstaniških vojvodov: da cilj vstanka je borba na smrt in življenje s Turki i zedinjenje z ostalimi jednokrvnimi brati. Vstanci volijo poginiti in svoje hiše v ogenj izpremiti nego na novo poginiti vrat pod jarem osmanski. Sablja mora na novo zemljo razdeliti. Članek potem prehaja do sklepa, da Srbija brez ostalega Srbstva nema bodočnosti ne obstanke. Srbija naj se ne da pregovoriti konzulom, ki nimajo v vidu interesov Srbije, nego svojih zemelj. Turki pripravljajo kolce za naše brate vstaše, kadar jih zmagajo, Srbija in Črna gora morajo, kar prej morejo v roko vzeti zastavo narodne svobode.“ (Opozoriti moram bralce, da je članek izšel tisti dan, ko je bila v Belgradu nepovoljna odločitev. Ur.)

„Obzor“ se 6. t. m. brzojavlja iz Gospiča: da je 2. t. m. bila se velika bitka pri Tiskovci; 40 voz je mrtvih Turkov, še več pa ranjenih. Turki beže v Vakup. Turki govore: bog nas tolče, a ne raja. Mnogo vstrašenih Turkov pobegnilo je iz čete turške. Iz Darniša pa ima isti list poročilo: Ruskemu konzulu v Dubrovniku je javljeno, da je v Epiru vstanek buknil. Hercegovski vstanek, ravnar strategično iz Črne gore, daje veliko moralno moč drugim.

Hrvatski „Obzor“ piše o varnosti na turške meji sledeče: „V kakovej sigurnosti so osebe in imetje našega ljudstva poleg turške meje, to videti imeli smo prilično dosta dogodkov, kateri bi bili za vsako drugo državo dovoljni, da poprime represivne ostre naredbe in kaznuje nasilja, narejena na njenih podložnih. Ali avstro-ogerska politika ima v tem pogledu drugačne nazore od vseh drugih vlad, in pripušča nekaznovana taka eklatantna žaljenja mejnarodnega prava; poleg tega pak se neke krajiške občinske oblasti, posebno v Starej Gradški in Kostajnici, tako obnašajo, da je prava sramota, ter se nij čisto nič čuditi, da postajajo Turci brezobzirni in drzoviti proti našemu ljudstvu. Tako nam pišejo iz Kostajnice, da so Turki našemu krajišniku Marku Žuljevcu iz Struge pri Podovi vzeli vola, ko ga je gnal na vodo. Gre preko vode, ko mu je zagotovil beg, da se mu ne bode nič zgodilo; a ko je svojega vola našel in ga zahteval nazaj, obkoli ga 30 oboroženih Turkov, kateri so uprli nanj bajonete in ga nekaj časa v strahu držali, da ga bodo ubili, in res ga je ranil s sabljo juzbaša pod vratom, a potem ga puste, da izbeži, ter skoči v Uno in jo srečno preplava — brez vola se ve da. — Drugi slučaj je,

Listek.

Leibniz o pädagogiki.

I.

Da se ravno dan današnji mnogo pisari o pädagogiki, vendar marsikaj v tem obziru nij tako dognano, kakor bi kdo mislil, ki se nij posebej pečal s tem ravno tako težavnim, kakor zanimivim predmetom, ali kakor naši pädagogiški pisatelji časih sami menijo.

Tem ostreje je tedaj paziti na izjave umetnih mož iz davno preteklih časov, ki se štejejo mej najslavnejše modrijane in najboljše pädagoge. Tak mož je Leibniz (roj. 1646), ustanovitelj Berolinske akademije znanosti, ki je imel največji vpliv na raznej znanosti, ne same na Nemškem, ampak tudi na Ruskem, in se poleg Komenskega šteje

meju prve pädagoge vseh vekov. O njem piše Friderik Veliki v svojih memoarah, da je zaslužil uže zato president akademije biti, ker jo je za silo sam mogel reprezentovati.

Ta učenjak je po dovršenji svojih študij v 22. letu svoje starosti spisal knjigo o poduku pod imenom: Nova methodus discendi docendique juris, v katerej razvija svoje nazore in se posebno na to ozira, kar je pri svojih študijah pogrešal, ali kar bi bil drugače želel. Ta knjiga je i mej strokovnjaki malo znana; zato ne bode odviše, če nekoliko iz nje posnamemo.

Leibniz loči v življenji učeče se mladine tri dobe: Prva sega do šestega, druga do dvanajstega in tretja do osemnajstega leta starosti. Najprvo se ima otrok, pravi, govoriti učiti. A ne samo materinščine, nego ob enem i latinščine. Se vé da, velja to le

za tedanje čase, ko so se uže v prvotnih šolah latinščine vadili. On si to tako-le misli: Do pola dne naj govori otrok z učiteljem in součenci latinski, po pola dne z materjo in deklami po domače. Mi bi dan današnji namesto latinščine iskali moderni jezik deli. Znano je, da se po deželah, kjer se več jezikov govori, otroci priskakuje po dveh i celó po treh navadijo. — Drugič se ima otrok v tej dobi, t. j. do svojega šestega leta obnašanja učiti (studium gestuum). Najbolje je, da se zato prilike išče mej dobrimi in izobraženimi ljudmi. Še bolje pa, bi jaz rekel, ko bi starši sami tako priliko dajali. — Tretjič naj se seznani z zgodovino i sveto i posvetno in tudi z dogodkami sedanjega časa.

Kadar je šesto leto dospel, naj se deček v javno šolo pošlje, ker le tukaj najde zabavo in priliko, da se spoprijazni za ves

da so Turki Dani Španičiču in Zamlaču vzeli konja, ko ga je dečko vodil domov in sedaj ga ne dajo nazaj. Dane Španičič se je obrnil na generalkomando, a do sedaj nij še dobil odgovora.

Iz Cetinja se brzojavlja: „Nekoliko vstašev obkoli kulo plemenitaške turške rodbine Ljubovićev. Osman beg Ljubović sé svojimi šestimi brati na konjih in do zob oboroženi izlete iz kule, da bi razpodili vstaške kristijane. Ali kristijani jih počakajo in v hudem boji pobijejo vseh šest Ljubovićev, a Osmane posekajo. Ljuboviči so prva plemička rodovina v Hercegovini.

Iz Peterburga čitamo v „Glasu Črnogorca“ sledeči dopis: Hitim, da vam javim, da se tukaj dosta dobro zbira denar za hercegovske in bosenske begunce. Tukajšnje društvo za ranjenike, ki je pod pokroviteljstvom same carice Marije Aleksandrovne, darovalo je Hercegovcem 10.000 rubljev ...“

Iz ruske Moskve se poroča, da je deželni zbor ruskega orelskega okraja votiral 5000 rubljev za Hercegovince in Bošnjake. Izreka se ob enem upanje, da bodo tudi drugi ruski okraji spomnili se, da so slovanski.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. oktobra.

Na *Češkem* so bile 6. oktobra volitve. Zmagali so, kakor je bilo pričakovati, staročehi, samo v Rudnici je prodrli dr. Sladkovski. Dr. Trojan pa v Karlinu nij voljen. V nekaterih krajih so mladočeške manjšine tudi zdatne.

Cesarica je na Dunaj prišla 6. oktobra in je bila sočutno sprejeta.

Magjarski list „Ellenör“ je tako ljut na nas Jugoslovane, da ne simpatiziramo s Turki, ampak s slovanskimi vstaši, da terja prav resno, naj se črez mesta: Zagreb, Novi Sad, Zader in Ljubljano izjemno stanje naredi (belagerungszustand).

Vnanje države.

„N. Fr. Pr.“ citira sledeče, njej nedopadljive besede *ruskega* „Golosa“, ki piše: „Veselo nas je, ko so „bratje Slovani“ l. 1867 k nam prišli, kder so dobro obedovali; hiteli smo jim naproti. Ali vstaja — nij nikakor vesela družba pri vinu in pri uapitnicah; tu so požari, tu je klanje in lakota, vdove in sirote! In kaj nas to briga?

bode se reklo, a istina se ne da tajiti, da smo vendar-le Slovani. More se solidariteta mej Slovani odvrčati, zatajiti, a vendar ne izkoreniniti. Stanje Slovanov v Avstriji in Turčiji postaje za nas osodepolno in silno. Kar Slovanom slabega napravljajo, to nam napravljajo, z jedno besedo: ali mi hočemo, ali nečemo, ne da se tajiti, da je z osodo turško-avstrijskih Slovanov tudi naša osoda zvezana.“

Dopisi.

Iz Celovca 7. okt. [Izv. dop.] Ne samo na Goriškem se je dokazala živa potreba, da vse narodno se čuteče moči te ali one mimoidne politične barbe, živo spoznavati prično, da je v očigled skupne nevarnosti treba ozajemnega, edinstvenega delovanja — temuč tudi v sredini Korške, v Celovcu bivajoči domorodci so izprevideli, da je neobhodno potrebno edinstvenega stopanja če hočemo dojeti do zaželjene svrhe.

Z ozirom na prežalostno razkosevanje je tudi naše nekdanje krepko društvo narodna čitalnica v teku zadnjega poldruga leta prospala in vsi zdihi posameznih domorodcev po novejši razbuditvi, bili so brezvspešni, bili so le glasovi vpijočega v puščavi. Treba pa je mnogokrat, in to posebno Slovanu, da ga bridka skušnjava boljšega donči, kajti po nesrečnej in malomarne preteklosti se prebudimo v novo življenje in ravno minuloost nam je čestokrat učiteljica za prihodnost. Vsi, tu živeči možaki so izpoznali živo potrebo novega probudjenja našega društva in zaradi tega so se tudi v teku preteklega meseca mnogo številni shodi in pogovori narodnjakov veršili. Duhovalščina, od nekdanjega precejšnji steber naše čitalnice je, pozvana po vrlih domorodcih, v novo podala svoji roki vzajemnemu delovanju in na podlagi tej se je število udov iz raznih krogov za več nego dve tretjini pomnožilo.

Včeraj smo imeli v novo osnovani čitalnici občni zbor, v katerem je stari odbor, konstatovaje prežalostni stan prešle dobe, sporočal o društvenih razmerah. Po kratkejši debati se je vršila volitev novega odbora, s katero volitvijo more vsakdo po vsem zadovoljen biti. V novem odboru so skozi in skozi pošteti, delavni in za korist, namen in napredek društveni živo vneti možaki, katerim se bode gotovo posrečilo z ozirom na zdatno, vsestransko pomoč sodbodov

v novo prospešiti napredek čitalnice. Predsednik društveni, hišni posestnik č. g. J. S-n bode gotovo s podporo gg. odbornikov V. B.; J. K.; L. E. in Š. J. deloval v prospeh nam milega narodnega doma, ki naj bi zopet postal ognjišče, pri katerem bi se ogrevala domorodna naša srca. Čitalnica naj bode tolažnica v britkih urah, katerih nam je žalibog mnogo šteti, ona naj bode enaka ljubečej mamici, ki vedno in vedno ljubeznjivejšje svoje sinove in hčerke k sebi vabi, da jim poda potrebnih sredstev v življenje narodno, novih moči v stalni in nepremagljivi obstanek.

Da more in bode naša čitalnica resnično svoj namen dosegla, smo si več nego prepričani, ker so vsi pogoji v tako svrhu pričujoči. Delavni odbor, marljive in za društvo vnete čebelice mej soudi so nam zdatni porok v naše trdenje. Seme neplodne ga razpore, ki je nekoliko časa motilo našo edinost, nij poglalo zdatne kali in v novo so si živo prisegaje vrli možaki vseh strog in stanov podali krepke roke, da sezidajo potrebni dom, iz katerega naj izhaja vse, v katerega naj zahaja vse.

Ovo preveselo, in za nas na meji stanujoče Slovence staroznanega Gorotana preimenitno znamenje boljše bodočnosti živo pozdravljamo in priporočamo ob enem vsakemu domorodcu, ki v Celovcu stanuje in še nij prihitel našemu socijalnemu društvu, da to v kratkem stori. Stanovanje, na novo najeto v gostilni Sandwirtovi, I. nadstropje, številki 3. in 4. je povsem lično, lepo urejeno in pripravno. Tu se zbirajmo vedno in vedno, mesto da se rozkosevamo na stotero krajev in gostilnic. Listov ima društvo sedaj blizu 30 in to v slovenskem, hrvatsko-srbskem, češkem, ruskem, poljskem in nemškem jeziku. Vstopnina znaša en gold. letnina 6 gold. Vnanji udje plačajo razen vstopnine 2 goldinarja na leto. Slovenci iz nam sosednih pokrajin pa, če dospejo v Celovec, naj si prilično tudi ogledajo naše zbirališče in nas naj pohodijo, da se v domačem krogu najdemo.

Sklepaje poročilo, izrekamo še enkrat živo željo, da se posreči društvenemu odboru s pomočjo vseh č. g. sodbodov prospešiti razvoj in napredek čitalnice, ki naj v novo s pravim ponosom nam in narodu našemu na korist in čast, razprostre veselega obličja njeni prapor, na kateremu bi naj vedno v

čas svojega življenja. V domači hiši naj le malo biva; tako se prej nauči samostalno misliti. Tega nasveta bi mi ne odbravali; Leibniz je zgodaj očeta izgubil in tako sam za-sé dorastel; od tod izvira ta njegov nazor. Vendar je nekoliko dvomljivo, da bi drugi tako vzgojeni tudi Leibniz-i postali. — Telesne vaje se ne smejo zanemarjati, pravi dalje; vzlasti naj se deček plesati, boriti in lučati uči; izmed umetnosti pa naj se poprime petja in godbe, risanja in drugih za življenje potrebnih spretnosti. Pri vsem tem naj se vadi lično, elegantno govoriti (elegantiae verborum). Telesne vaje stojé torej na prvem mestu. Z njimi naj se druží točneje poznanje zgodovine, aritmetike, geometrije, optike, statike in astronomije, dalje nekoliko znanje rastlin, rudnin, živali in mehničnega orodja. Temu bode ustrezal Komenskega svet v obrazih, samo, da morajo obrazi dobro risani in pomalani biti.

Naposled se ima vaditi zloga, ne le pisмено, ampak i ustmeno s tem, da kaj prosto pripoveduje, kar je videl ali slišal. Ob enem naj se podučava razpravljati, po kombinaciji kaj zapomniti si ali iznajti (memorandi inveniendi per artem combinatoriam).

Od dvanajstega do osemnajstega leta se bode svobodneje (liberalius) z njim postopalo; učitelji bodo njegovi prijatelji. Uči naj se v tej dobi globočejih skrivnosti natornih in umetnostnih, seznanj naj se z roko delstvi vsaj toliko, da vé, iz česa se kaj dela, s kakim orodjem, po katerih pravilih in kaki ceni, dalje naj izvé nekaj o trgovini in prometu, da pozna blago razne vrste, od kod da prihaja in kako ceno ima. Zdravilstvo in anatomija, načini kemijskih in lekarnijskih preparacij mu ne smejo neznani ostati. Kajti vsak človek mora nekoliko zdravnik biti, da, celó pravdoznanec in bogoslovec, da namreč vsaj elemente, medi-

cine, bogoslovja in pravdoznanstva pozna. Torej mu je treba vedeti i postave i naredbe domače i drugih držav, da more tem ložje potovati. V ta namen naj se uči i italjansčine i francoščine. Uči naj se dalje toliko hebrejščine in grščine, da more prvotni tekst svetega pisma čitati. Vrh vsega tega, vadi naj se deklamacije iu zato v javnih igrah nastopi. Kajti uže H. Grotius trdi resnico, ki pravi: Retorika je najvišja znanost, torej naj pride še le tedaj na vrsto, ko smo se z drugimi dovolj seznanili. Ali retorične vaje naj se imajo ne le v latinščini, ampak i v materinščini. Vzlasti naj se pa mladenič tistega predmeta uže v tej dobi poprime, kateremu ima svoje življenje posvetiti. Naposled naj si vsak nekoliko znanost knjig pridobi, katera mu bode na čast in na korist.

Kadar šole dovrši, naj se poda na univerzitetu, ali naj živi pri dvoru in sicer po

zlatih črkah brali radostipolni napis; „jednost in napredek!“ V to svrhu bog in sreča junaška.

Po zborovanju je v obilnem številu navzoče iznenadila lepa in ubrana godba izvrstnega „streich-septetta“, ki večinoma stoji iz domačih in društvu pripadajočih močij. Prisrčna hvala vam, čestiti gospodje, ki ste nam, milo igraje naše narodne igre in domače komade, razveselili zbrano občinstvo. Med posameznimi komadi so društveni pevci mile slovenske pesni popevali. Torej tudi na tem polju veselo znamenje!

Končno prosimo slavni odbor, da zopet vpelje tedenske, takozvane „tihe večere“ in da tudi za kako manjšo veselico skrbeti blagovoli; svet slovenski pa naj poizve, da gorotanski Slovenec jedinstveno postopa, kjer mu velja kazati narodnost in domača čutila.

Iz Celja 6. oktobra. [Izvirni dopis.] (Učiteljska beseda.) Dan za dnevom beremo v slovenskih listih, kako se nadlegujejo oni slovenski učitelji, kateri se še zmirom neustrašeno potegujejo za prave naravne in pedagoške principe po svojih slovenskih šolah. Radi tega nismo domoljubi pričakovali, da imajo učitelji Slovenske-Štajerske še toliko srčnosti, da se bodo zbrali v našem nemčurškem mestu k slovenskemu shodu, da bodo osnovali besedo s slovenskim značajem. Beseda učiteljska včeraj bila je res krasna in delala je čast osnovateljem. (O zboru vam hoče gotovo kakov strokovnjak poročati.) V dvorani „pri belem volu“ zbralo se je nad 200 oseb, učiteljev, domoljubov, precejšnje število gospic, dijakov itd. Celjska godba je svirala razne komade iz oper, narodnih pesni itd., a gg. učitelji — pevci so pod vodstvom g. Škofleka, narodnega učitelja z Vranskega, lepo popevali, zlasti nekatere pesni so posebno ugajali zbranemu občinstvu, n. pr. „Slovan“, „Mili kraj“. — Med krasno ubranim petjem in godbo mineval je hitro čas; še prehitro, dasiravno je bilo občinstvo še čez polnoč zbrano. Z navdušenjem so bile tudi sprejete napitnici g. Lapajna na navzočne domoljube, kakor so bili: g. dr. Kočevar, Kapus, Kavčič in drugi in g. Pernišeka na slovenska skladatelja, gospoda doktorja Gustav in Benjamin Ipavica. Res, bog naj živi še mnogo let take domoljube in take narodne učitelje,

velikih mestih, da se snide in sprijazni z imenitnimi možmi. To je najgotovjše pot, po kateri se pride do visokih služb; zaradi tega so univerziteti po malih mestih nekoristne.

Ves čas pak od osemnajstega ali pri kasnejih glavah od dvajsetega leta, dokler ne stopi v službo, naj potuje. Na poti mu bodi zlasti zdravja mari. Pazi naj in si zapisuje koristi v jedeh in pijačah, pri sloopjih in oblekah, pri poljedelstvu in mehaničnih umetnijah, katere bode našel pri kakem narodu, pazi naj dalje na postave, navade, in skuša seznaniti se z imenitnimi možmi, ki se v obče raje s tujci, nego z domačini pečajo, posebno s tajniki in ministri držav. Ako čuje imenitne dogodbe ali znamenitosti narodne in umetniške, naj si je zapiše. Samo tako se namen potovanja doseže, da se ne prevaža samo mrtvo blago z ene strani v drugo, ampak i znanosti i umetnosti.

ki se v takih shodih tako bratovsko združujejo.

Iz Vipave 4. oktobra. [Izv. dop.] (Nemškutarska kultura). Podati vam hočem denes krasno ilustracijo one kulture, katere tako marljivi zastopniki in kolporterji so nekateri naši učiteljski renegati in privržniki preslavnega šolskega nazornika Pirkerja. Karakteristično je pa še najbolj to, da je ravno junak mojega denšnjega dopisa izvoljeni ljubček gori omenjenega nadzornika. Torej k stvari.

Dne 29. septembra so imeli učitelji Postojnskega političnega okraja — kamor spadamo tudi mi — učiteljsko konferencijo, pri kateri priložnosti se je volilo enega zastopnika v okrajni šolski svet. Debate so bile jako burne, pri katerih je znameniti naš grof Orto — po Grabrijanovej in Pirkerjeve milosti definitivni vodja čveterovazredne ljudske šole marsikatero grenko požreti moral, kakor je tudi kljub vsemu koledovanju okolo učiteljev pri volitvi velikanški fiasko naredil. To pa je njegovega intimnega tovariša, učitelja Č. tako razkačilo, da je vso pot od Postojne do Dile uboge svoje narodne kolege s svojim žlabudranjem brez vsacega pomena nadlegaval. Se ve da, mu ti niso tudi odgovora dolžni ostajali, pa kar so rekli, rečeno je bilo v jako mirnem in dostojnem tonu.

Dospevši na Dilece je bilo nekemu narodnemu učitelju tega hujskanja preveč in reče Pirkerjevemu ljubčku: „Kaj še boš neki širokoustil, ki niti nemškega ne znaš, ker je nedavno prijatelju pisal: „Alle Kaufleute wählten verfassungstreu“. Na to zagradi ta zastopnik nemške kulture kozarec, ter vrže govorniku tako v čelo, da se je dno na kosce razletelo, kri pa je toko s curkoma tekla, kakor, da bi vola zabodel. Menda daljnega komentara nij treba, ker konec debate se bode pred sodnijo vršil. Karakteristično je pa vendar-le, da je vsak nemčurški učitelj v šmentani koliziji z istim nemškim pravopisom, kar nam spričuje uže v „Sl. Narodu“ natisneno pismo našega grofa Orta kaže. Da, to so kričeči dokazi duševne suše, ki jih niti cvikarji, niti prevzetna hoja ovreči ne morejo. Vi „Doppeltgeprüfte“ pa imate lepo priložnost, v svoje opravičenje pred sodnijo iz globocega vira Vaših vednosti zajemati. Da! disciplino pa

To je v kratkem obrisu načrt Leibnizov, po katerem bi se imela mladina njegovega veka odgojevati. Veliko se je storilo od istega časa do naše dobe, da bi se ovi ideal dejansko izpeljal; nekatere gorej navedene točke so pa vendar še premisleka vredne, ali bi se ne dale v šolo vpeljati, zlasti, kar se praktičnih in mehaničnih znanostij tiče. Tako so na pr. pred kakimi 14 leti na Poljskem, pod vladno občeiznanega Vlepolskega nameravali „higieno“ v srednje šole vpeljati; načrt za to je bil uže izdelan. Tudi se ne da tajiti, da bi bilo poznanje državnih postav jako koristno. Država zahteva, da ima vsak postave poznati, ali koliko se stori za to? Vsak človek pa vendar ne more na univerziteti, da bi komersov udeleževal.

O drugih pedagoških nazorih Leibnizovih in o njegovem delovanju na Ruskem drugo pot.

V. K.

poznaajo ti ljudje. Kakor je njihov malik Bismark, pred katerim se v prahu na kolennih sramotno valjajo izrekel: „Gewalt geht vor Recht“ tako tudi zvesto ravnaajo te dušice. Tako sem čul, da je neko borno človeče — pravi „Auswurf der menschlichen Gesellschaft“ — v krčmi reklo, da ko bi v mirnih časih 100 hercegovinskih Slovanov kakor pse zabodlo, bi je prav nič vest ne pekla. Saj jaz bi te šeme ne omenil, ko bi ne čenčalo v gostilnah, kjer se ljudstvo zbira in tako demoralizuje.

Gospodje učitelji! bojmo se take nemške kulture, kakor hudič križa. Ne poslušajmo teh volkov v ovčji obleki. Kaj taki ljudje, da bi nas morali učiti? Recite jim, recite: „Ophelia geh in's Kloster, geh schleunig.“

Domače stvari.

— (Deželni odbor kranjski) je na prošnjo podpiralnega odbora ljubljanskega podaril več stare obleke iz prisilne delavnice za pribegle Bošnjake in Hercegovce.

— (Hrvatski „Obzor“) pohvalno omenja nas „slovenska braća“, ki z „navdušenjem pomaga jadnim“ bosenskim in hercegovinskim bratom.

— (Slovenski jezik v Trstu in v Ljubljani). Iz Trsta poroča „Naša Sloga“, da je na tamošnji c. kr. višji realki letos uveden kot obligaten predmet tudi slovenski jezik, in sicer z istim pravom kakor ga ima italijanski jezik. Nota bene: tako se zgodilo v Trstu! Ali nij čudno, da pod istim cesarjem in isto vlado v slovenski Ljubljani na c. kr. realki kolikor morejo slovenščivo odpravljajo in naš domači slovenski jezik tu nema niti tiste obligatnosti kakr jo ima tuji pri nas nenavadni italijanski jezik, — v Trstu pak, ki je vendar uže bolj poitalijanjen, ima slovenščino isto pravico kot italijanski? Kaj?

— (Porotne obravnave) pri tukajšnji c. kr. deželni sodnji bodo: 11. t. m. bode sojen Židoven Janez, zaradi uboja; 12. t. m. Dolenec Katarina, detomora; 13. t. m. Masel Janez ponezvestenja, 14. t. m. Pogačnik Lorenc, uboja; 15. t. m. Plahut Urša, tatvine, 16. t. m. Franetič Helena in Čeledin Helena, tatvina; 18. t. m. Kopač Franc, uboja; 19. t. m. Urankar Luka, uboja; 20. t. m. Petrovec Jože, teške telesne poškodbe; 21. in 22. Ravnikar Franc, požiganja.

— (Iz Logatca) se nam 6. okt. piše: Tatovi so pri tukajšnjem trgovcu J. Brusu v noči 5. t. m. ulomili v prodajalnico, odnesli so za zimo pripravljeno sukno in nekoliko denarja, ter napravili skupne škode 500 gl.

— (Požar.) Iz Polja dne 7. oktobra se nam piše: Preteklo noč okolo polu noči je v zgornjem Kašlju ogenj nastal, ki je vpepelil eno hišo s hlevom in podom vred. Vsi poljski pridelki, klaja in drug živež je zgorelo. Fabriška brizgalnica iz Bevc je bila hitro na mestu; tudi požarna straža iz Ljubljane se je pripeljala. Kako da je ogenj prišel, to se ne vé. Gospodar, sicer premožen mož, nij bil zavarovan. Ogenj so najprej zapazile kokoši, ki so začele vpiti in so tako ljudi zbudile.

— (Iz Gorice) nam piše naš dopisnik, da je po pomoti bilo v nekem njegovem dopisu iz Gorice v „Sl. Narodu“ mesto „Tomaj nij nič storil za uboge Hercegovce“

Vol. Hermann

Tolmin, kateri je prvi s pobiranjem ubogim Hercegovcem na pomoč prihitel. Dalje se nam piše iz Gorice: Vpisavanje na novo praktično urejene kmetijske šole se bode te dni začelo. Učiteljske iskušnje letošnjega kmetijskega tečaja se bodo prihodnji ponedeljek v prostorih kmetijske šole vršile. — Zaradi razstave se bodo na učiteljskem izobraževališči in na obeh vadnicah (dekliški in fantovski) stoprv 18., 19. in 20. oktobra ne 16., kakor je bilo poprej omenjeno, učenci in učenke vpisovali.

— (Opozorujemo) na inserat „licitacija.“

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezni, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, ožnost, diabet, trganje, shušanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 sprideval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spridevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spridevalov.

Spridevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in pranih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grin. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842. Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spridevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni. Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. Spridevalo št. 76.921.

Obergimern, (Badensko), 22. aprila 1872. Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strasnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

St. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več bujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

St. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shušjanji in hipohondriji.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hušjanji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tišcanji v prsih.

St. 75.928. Barona Sigmo 10 letne hramote na rokah in nogah i t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Šmr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Bistriku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Ljubljani Ludvig Müller, v Mariboru M. Moris, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovcih pri N. Šnirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temišvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in sp. erijakih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih paketih ali novetih. (239)

Tuji.

6. oktobra:

Strobl iz Litje. — Wehrhan iz Celja.

Pri Slonu: Konšek iz Trojana. — Žinko iz Središča. — Statin iz Gradca. — Neuman iz Zagreba. Biederman iz Gradca. — Kočevar iz Središča. — pl. Schiwizhofen iz Dunaja. — Humer iz Zagorja.

Pri Mailči: Muha iz Gradca. — Kopman iz Dunaja.

Tržne cene

v Ljubljani 6. oktobra t. l.

Pšenica 5 gld. 30 kr.; — reš 3 gld. 60 kr.; — ječmen 2 gld. 40 kr.; — oves 1 gld. 90 kr.; — ajda — gl. — kr.; — prosó 2 gld. 40 kr.; — kuruza 3 gold. — kr.; krompir 1 gld. 60 kr.; — fižol 4 gld. 80 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 48 kr.; — špeh frišen — gld. 40 kr.; — špeh povojen — gld. 42 kr.; jajce po 2/3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 25 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gld. 25 kr.; — slame cent 1 gld. 30 kr.; — drva trda 6 gold. 80 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borza 7. oktobra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	—
Enotni drž. dolg v srebru	73	85
1860 drž. posojilo	111	60
Akcije narodne banke	921	—
Kreditne akcije	209	80
London	112	15
Napol.	8	94 1/2
C. k. cekini	5	34
Srebro	101	80

Soboto 9. oktobra

in naslednje delavnike zjutraj ob 9. in po polu dne ob 3. uri bode

velika licitacija

različnega

hišnega orodja, malarij

i. t. d. (339—1)

v Klemenčič-evej hiši

v Gradišči (na tržaški cesti).

Vunajna naročila izvrše se nemudno.

Novo
oprta
Kranjska
ZALOGA
kralj. dežel. dovolj.
ZAGREBSKEGA
Parnega in umetnega mlinarstva
v Ljubljani: na stolnem trgu vis-à-vis mestnej oblasti (rotovžu)
priporočuje izvrstne moke, katere so pri vseh razstavah odlikovane.
Prodaja na veliko in malo
Cena originalna po metričnih utezah.

Vunajna naročila izvrše se nemudno.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Posestvo na prodaj.

Na Gmajni (Na Krki) Obergurk na Dolenjskem, poleg mosta prodaje se prostovoljno posestvo, obstoječe iz hiše v dobrem stanu, mlinom, žago in kovačnico, potem njive, dva travnika in gozd. Ceno in pogoje pove prodajalec

Martin Miklavčič
na Gmajni.

(335—2)

Lekarna Piccoli.

„K angelju“
v Ljubljani.

Aparati za samo-briganje,
pasovi za počenje, uretralne in
maternične brizgice.

Anaterinova ustna voda in zobni

prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper differitis ali vretico grla in skorbat, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kedor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzlic vsem enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Esprit de Cologne triple surfins de Paris, 1 flacon 20 kr.

Esprit dto. dto. de Reseda flacon 1 gld.

Esprit dto. dto. de Ylang-Ylang

flacon 1 gold.

Elikzir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni liker. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Franz-ove esence za življenje. Gotovo in skušeno sredstvo proti večini boleznij. Velika poraba je najboljšje spridevalo. Vsaka gospodinja bode tako zdravilo pri hiši imela. Cena steklenice z navodom, kako se rabi 10 kr.

Glycerin-Crème, je posebno izborna sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnim sredstvom, katera so čisto škodljiva. 1 steklenica 1 gold. (132—119)

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju.